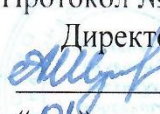

**Міністерство освіти і науки України
Одеський національний морський університет
Навчально-науковий інститут морського флоту**

Кафедра Судноводіння і морської безпеки

Затверджено
Вченою радою Навчально-наукового
інституту морського флоту
Протокол № 1 від 01 вересня 2020р
Директор ННІМФ ОНМУ
 Олександр ШУМИЛО
« 01 » 09 2020р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Морські адміністрації
(шифр і назва навчальної дисципліни) підготовки

Магістр
(рівень вищої освіти)

Галузь знань	27 Транспорт
Спеціальність	271 Річковий та морський транспорт
Спеціалізація	Навігація і управління морськими суднами
	Освітня програма Безпека судноплавства
Форма навчання	Денна

2020 – 2021 навчальний рік

Робоча програма Морські адміністрації для студентів за спеціальністю 271
Річковий та морський транспорт.

Розробник:

Логінов Олег Володимирович, к.т.н. доцент кафедри Судноводіння і морської
безпеки ННІМФ ОНМУ.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри Судноводіння і морської безпеки
Протокол від «01» вересня 2020 року № 1

Завідувач кафедри
Судноводіння і морської безпеки
ННІМФ ОНМУ

Андрій ВОЛОШИН

© О.В.Логінов, 2020рік

© Одеса, 2020 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів заочна - 3	Галузь знань: 27 Транспорт	Вільного вибору студентів	
	освітня програмама: Судноводіння і безпека судноплавства		
Модулів – 1	Спеціальність: 271 Річковий та морський транспорт	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		1-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання- немає		Семестр	
Загальна кількість заочна годин - 90		1-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год. самостійної роботи студента – 2год.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	16 год.	
		Практичні, семінарські	
		8 год.	
		Лабораторні	
		--	--
		Самостійна робота	
		66	
Індивідуальні завдання: не передбачено			
		Вид контролю: залік	

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: Головною метою є вивчення майбутніми фахівцями морського транспорту правознавства, оволодіння системою юридичних норм, порядком їхнього застосування в практичній роботі відповідно до вимог законності.

Завдання: правознавства має своїм призначенням озброїти майбутніх фахівців морського транспорту знаннями правових конструкцій і норм.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- та відокремлювати норми національного законодавства;
- поняття морської адміністрації;
- поняття системи права та її внутрішньої організації;
- характеристики джерел права як зовнішньої форми його вираження;
- визначення місця та ролі права в урегулюванні різноманітних

суспільних відносин;

- та відокремлювати норми національного морського законодавства та міжнародного морського права;
- оформлювати договори, а також документи, які використовуються на морському транспорті;
- правове регулювання комерційної роботи морського транспорту.

вміти:

- використовувати норми права, а також оформлювати комерційні документи, які використовуються на морському транспорті;
- застосовувати юридичні знання для аналізу різноманітних ситуацій; використовувати знання з різних галузей права – адміністративного права;
- складати правові документи;
- використовувати норми міжнародного морського права, а також оформлювати комерційні документи, які використовуються на морському транспорті;
- чітко вміти відокремлювати морські простори;
- складати документи які необхідні при оформленні суден у порту, а також при обслуговуванні суден;
- уміти використовувати міжнародні конвенції в умовах України, та законодавство України.

2. Програма навчальної дисципліни

Модуль. Морські адміністрації

Змістовий модуль 1. Морські адміністрації

Тема 1. Морська адміністрація України

Морська адміністрація - це центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовуватиметься і координуватиметься Кабінетом Міністрів через міністра інфраструктури. Створення Морської адміністрації сприяє реалізації державної політики у сфері морського і річкового транспорту, торговельного мореплавства, судноплавства на внутрішніх водних шляхах, навігаційно-гідрографічного забезпечення мореплавства, а також в сфері безпеки на морському та річковому транспорті (крім безпеки мореплавства суден флоту рибної промисловості).

Тема 2. Адміністрація морських портів України

Адміністрація морських портів України (АМПУ) - одне з найбільших державних підприємств, що має стратегічне значення для економіки безпеки України.

АМПУ створена в 2013 році в результаті реформи морської галузі України для управління державним майном в морських портах країни і його ефективного використання, створення механізмів для залучення інвестицій в портову інфраструктуру для її розвитку і стабільної роботи бізнесу. Серед інших завдань

Адміністрації - підтримка паспортних глибин акваторій портів, забезпечення безпеки мореплавання і т.п.

Тема 3. Практика роботи органів управління морською галузю в різних морехідних країнах

Які органи керують морською галузю в різних морехідних країнах. Можна виділити ряд характерних функцій і напрямків роботи, властивих морським адміністраціям у всіх цих країнах, - таких як контроль держави порту і прапора, реєстрація суден, морське навчання, контроль безпеки судноплавства в територіальних водах, морське охорона і проведення аварійно-рятувальних операцій, запобігання забруднень водного середовища і т.п. Також відзначимо, що в ряді країн морська адміністрація є самостійним урядовим органом, в інших - департаментом транспортного міністерства. У переважній більшості держав ці органи очолюються професіоналами з ізначним досвідом роботи в галузі.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усьог о	у тому числі				
		лекції	прак .	ла б	ін д	сам.р .
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1. Модуль. Морські адміністрації						
Змістовий модуль 1. Модуль. Морські адміністрації						
Тема 1. Морська адміністрація України	27	5	2	-	-	20
Тема 2. Адміністрація морських портів України	27	5	2	-	-	20
Тема 3. Практика роботи органів управління морською галузю в різних морехідних країнах	36	6	4	-	-	26
Разом за змістовим модулем 1	90	16	8			66
Усього годин	90	16	8	-	-	66

5. Теми семінарських занять – не передбачено

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1	Заняття 1. Морська адміністрація України	2
2	Заняття 2. Адміністрація морських портів	2

	України	
3	Заняття 3. Практика роботи органів управління морською галуззю в різних морехідних країнах	4
	Разом	8

7. Теми лабораторних занять – не передбачено

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
		денна форма
1	Морська адміністрація України	20
2	Адміністрація морських портів України	20
3	Практика роботи органів управління морською галуззю в різних морехідних країнах	26
	Разом	66

9. Індивідуальні завдання

Навчальним планом індивідуальні завдання не передбачені.

10. Методи навчання

Вивчення правознавства студентами передбачає обов'язкове прослуховування курсу лекцій, відвідування семінарських занять, та самостійну роботу. Вивчення курсу закінчується написанням модульних робіт студентами денної форми навчання, та написанням самостійної роботи і складанням заліку студентами заочної форми навчання. Таким чином основним видом навчання є лекції. Тому рекомендується ведення конспекту лекцій. Семінарські заняття проводяться після прочитання студентам лекцій на дану тему.

Використовуваний матеріал: збірники нормативних актів, інша нормативна література, монографії, підручники по дисципліні. Кожне семінарське заняття проводиться шляхом роз'яснення викладачем основних положень теми, що вивчається, обґрунтуванням її значущості як в засвоєнні теоретичного курсу, так і в майбутній виробничій діяльності, роз'яснення студентам методики роботи з учбовим матеріалом (вправи, задачі і т. п.) і нормативними документами, постановки задачі по конкретному юридичному казусу.

Сукупність методів, яка застосовується під час вивчення дисципліни «Морські адміністрації» наведена у таблиці нижче.

Назва методу:	Сутність методу	Навчально-виховні завдання, що він вирішує
Інформаційно-	Передача знань у готовому	Розвиток уваги

рецептивний:	вигляді: слово + наочність	
Репродуктивний	Спонукає студентів до відтворення здобутих знань	Закріплення знань, формування вмінь та навичок, розвиток пам'яті, мовлення.
Проблемний:	Викладач показує в чому сутність проблеми, створює проблемну ситуацію, роз'яснює як її можна розв'язати, демонструючи на конкретному прикладі еталон проблемного мислення	Озброєння прийомами та засобами розумової діяльності. Засвоюються засіб та логіка розв'язання проблеми, але без уміння самостійного засвоювання. Розвивається логічне мислення, формується інтерес до навчальної роботи.
Частково-пошуковий (евристичний):	Викладач організовує та спрямовує думки студентів до самостійного розв'язання проблеми, створюючи проблемну ситуацію та формулюючи проблему	Сприяє переходу знань у переконання. Формує вміння самостійно здобувати знання, сприяє розвитку логічного мислення, виховує інтерес до науково-пошукової діяльності.
Пошуковий (дослідний):	Викладач створює проблемну ситуацію, а студенти бачать проблему, формулюють її, самостійно вирішують. Ця проблема відома в науці, але не відома студентам	Сприяє оволодінню методами наукового пізнання. Відбувається розвиток здібності до творчої діяльності

11. Методи контролю

При вивченні дисципліни застосовуються два методи контролю:

а) поточний; б) підсумковий.

Поточний контроль знань та навичок студента, набутих ним під час вивчення кожної з тем обох змістовних модулів відбувається під час проведення практичних занять у вигляді усного опитування.

Підсумковий контроль — у вигляді на контрольні питання під час проведення модуля (підсумкової контрольної роботи).

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Денна форма навчання

Залік

Види контролю	Сума балів
Поточний: усне опитування та самостійна робота	
Модуль 1. Модуль. Морські адміністрації	

Змістовний модуль 1			
Тема 1	Тема 2	Тема 3	100
30	35	35	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Таблиця оцінювання

12. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Логінов О.В., Котович Г.М., Попова К.О. Особливості правового регулювання підприємств морського транспорту в Україні: Навч. посібник. – Одеса, ОНМУ, 2013.- 344с.
2. Правове регулювання перевезень автомобільним, морським, авіаційним транспортом. / Логінов О.В., Аленіна Н.В., Фесан М.В. // – О.; вид-во ОНМУ, 2017 - 228 с.

14. Рекомендована література

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30. – Ст. 141.
2. Закон України від 17 травня 2012 року № 4709-VI «Про морські порти України» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 7, ст.65.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – № 51. – Ст. 1122.

4. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р.// ВВР України.- 2003.- N 18, N 19-20, N 21-22, ст.144.
5. Закон України від 15.05. 2003 р. «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» // ВВР України. -, 2003. - N 31-32. Ст. 263.
6. Закон України від 01.06.2000 р.«Про ліцензування певних видів господарської діяльності» //ВВР України. - 2000 р. - № 36. - Ст. 299.
7. Закон України від 14.05.1992 р. «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (у редакції Закону України від 22.12.2011 р.) // ВВР України. - 2012. - № 32-33. - Ст.413.
8. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. // Відомості Верховної Ради. – 2007. – № 50. – Ст. 75.
9. Кодекс Торговельного мореплавства від 23.05.95 р.// Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 6. – Ст. 93.
- 10.Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р.// Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 6. – Ст. 33.
- 11.Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р.// Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 4. – Ст. 12.
- 12.Постановою Кабінету Міністрів України від 6 вересня 2017 №1095 «Про утворення Державної служби морського та річкового транспорту України»//zakon.rada.gov.ua.

Базова

1. Юридична енциклопедія. В 6 т. – К.: Вид-во «Укрениклопедія» ім.М.П. Бажана, 1998-2004.
2. Кузнецов С.О. Морське приватне право: навч. посібник : рекомендовано МОН України / С.О. Кузнецов, Л.І. Пашковська; НУ «ОЮА». – Одеса :Фенікс, 2012. – 236 с.
3. Маковский А.Л. Международное частное морское право. Понятие и источники / Маковский А.Л. – М.: Транспорт, 1974. – 64 с.
4. Международное частное морское право / Иванов Г.Г., Маковский А.Л.; Науч. ред.: Сидорченко В.Ф. – Л.: Судостроение, 1984. – 280 с.
5. Шемякін О.М. Міжнародне приватне морське право / О.М. Шемякін. – О.: Латстар, 2000. – 272 с.
6. Ситянин В. О проблемах единообразия практики применения унифицированных норм международного частного морского права / В. Синятин // Сучасний вимір держави та права: зб. наук. праць / За ред. В.І. Терентьєва, О.В. Козаченка. – Миколаїв: Вид-во «Іліон», 2008. – С. 208 – 210.
7. Гуреев С.А. Коллизионные проблемы морского права / Гуреев С.А. – М.: Междунар. отношения, 1972. – 224 с.
8. Гуреев С.А. Коллизионные проблемы правового регулирования международного торгового судоходства / Гуреев С.А. // Актуальные проблемы современного международного морского права / Редкол.: Иванащенко Л.А., Лазарев М.И. (Отв. ред.), Сперанская Л.В. – М.: Наука, 1972. – С. 142 – 179.

9. Коссак В. М. Гаазькаконференція з міжнародного приватного права: уніфікаційнадіяльність. Рецензія / В. М. Коссак // ВісникЛьвівськогоуніверситету. Серіяюридична. –Вип. 47. – Львів, 2008. – С. 283 – 285.
- 10.Маковский А.Л. Международные конвенции об унификации морского права и внутригосударственное право / А.Л. Маковский / Материалы по морскому праву и международному торговому мореплаванию. – М.: Транспорт, 1980. – С. 3 – 18.
- 11.Маковский А.Л. Природа норм конвенций об унификации морского права / А.Л. Маковский // Материалы по морскому праву и международному торговому мореплаванию: (Нормативные материалы, практика, комментарий). Вып. 18. – 1979. – С. 3 – 18.
- 12.Маковский А.Л. Об унификации норм морского права / Маковский А.Л. // Проблемы международного частного права / Под ред.: Лунц Л.А. – М.: Изд-во ИМО, 1960. – С. 105 – 122.
- 13.Мережко А. Проблемы юридической герменевтики: международное право, гражданское право, международное частное право / А. Мережко // Українськийчасописміжнародного права. – 2002. – № 2. – С. 16 – 20.
- 14.Продайко С.В. Майновавідповідальність у міжнародномуморськомуправі / С.В. Продайко // Південноукраїнськийправничийчасопис. – 2007. – № 1. – С. 106 – 109.
- 15.Маковский А.Л. Развитие международно-договорной унификации морского права / А.Л. Маковский // Торговое мореплавание и морское право. Секция торгового мореплавания и морского права ТПП СССР. – М., 1982, Вып. 10. – С. 24 – 39.
- 16.Кабатова Е.В. Роль международных организаций в формировании международного частного права / Е.В. Кабатова / Международное частное право. Современные проблемы / Афанасьева Л.А., Бабаев М.Х., Баратьянц Н.Р., Бардина М.П., и др.; Отв. ред.: Богуславский М.М. – М.: ТЕИС, 1994. – С. 382 – 385.
- 17.Швакин С.В. Истоки и этапы международно-правовой унификации / С.В. Швакин / Модернизация общества: экономические, политико-правовые и социокультурные аспекты: Материалы межд. науч.-практ. конф. Кемер (Турция), 18-20 октября 2010г.: Сб. статей. – М.: МГСГИ, 2010. – С. 330 – 334.
- 18.Звеков В. П. Коллизии законов в международном частном праве / В. П. Звеков ; Институт законодательства и сравнительного правоведения при Правительстве РФ. – М. :ВолтерсКлувер, 2007. – 416 с.
- 19.Лунц Л.А. К вопросу о «квалификации» в международном частном праве / Лунц Л.А.// Советский ежегодник международного права, 1979. – М.: Наука, 1980. – С. 212 – 219.
- 20.Кивалова Т.С. Международное частное право : учеб.-метод. пособие / Т.С. Кивалова, А.В. Трояновский. – Одесса : Феникс, 2011. – 264 с.
- 21.Ківалова Т.С. Уніфікація норм про відшкодуванняпозадовірноїшкоди в міжнародному приватному праві / Т.С. Ківалова, Т.Р. Короткий // ПравовежиттясучасноїУкраїни :тезидоповідей 10-ї звіт. наук. конф. проф.-викл. і аспірант. складу ОНЮА (27 – 28 квітня 2007 р.), 2007. – С. 153 – 155.

22. Довгерт А.С. Методологія міжнародного приватного права / А.С. Довгерт, О.О. Мережко // Методологія приватного права : збірник наукових праць : за матеріалами наук.-практ. конференції (м. Київ, 30 травня 2003 р.), 2003. – С. 354 – 363.
23. Довгерт А.С. Международное частное право Украины: итоги развития за 12 лет независимости / А.С. Довгерт // Суспільство. Держава. Право. – 2003. – Вип. 3. – С. 11 – 20.
24. Фединяк Г. Регулювання нормами міжнародного приватного права відносин, пов'язаних з морськими перевезеннями / Г. Фединяк // Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. – 2004. – Вип. 14. – С. 148 – 154.
25. Лукашук И.И. Взаимодействие международного и внутригосударственного права в условиях глобализации / И.И. Лукашук // Журнал российского права. – 2002. – № 3. – С. 115 – 128.
26. Лукашук И.И. Внутреннее право государства и соблюдение международного договора / Лукашук И.И. // Юрист-международник. – 2004. – № 3. – С. 2 – 9.
27. Жорник І.В. Уніфікація та тлумачення норм міжнародних морських конвенцій / І.В. Жорник // Збірник праць Першої Міжнародної науково-методичної конференції (Київ, 1 вересня 2012 р.): Междисциплинарные исследования в науке и образовании. – 2012. – №1. – С. 60 – 64. – [Електронний ресурс]. – Режим доступа URL: <http://www.es.rae.ru/mino/158>
28. Жорник І.В. Деякі аспекти встановлення змісту уніфікованих норм міжнародних морських угод / І.В. Жорник // Міжнародні читання з міжнародного права пам'яті професора П.Є. Казанського: матер. третьої між нар. наук. конф. (м. Одеса, 2-3 листопада 2012 р.) / відп. за випуск к.ю.н., доц. М.І. Пашковський; Націон. ун-т «Одеська юридична академія». – Одеса: Фенікс, 2012. – С. 516 – 520.
29. Жорник І.В. Тлумачення норм міжнародних угод в міжнародному морському управлінні: герменевтичний підхід / І.В. Жорник // Сучасний стан розвитку юридичної науки : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Харків, 17 – 18 липня 2012 року. – Х. : ГО «Асоціація аспірантів-юристів», 2012. – С. 61 – 62.
30. Федоров А.Ф. Морское право / А.Ф. Федоров / Вступит. Слово Президента Одесской национальной юридической академии, академика С.В. Кивалова; сост. Т.В. Аверочкина, Е.В. Додин, С.А. Кузнецов. – О.: Фенікс, 2008. – 332 с.

Допоміжна

1. Басін К. В. Юридична відповідальність як різновид соціальної відповідальності / К. В. Басін // Правова держава. – К., 2003. – Вип. 14. – С. 108-114.

2. Білозьоров Є. Юридична відповідальність як передумова правомірної поведінки особи: теоретичні аспекти / Є. Білозьоров // Право України. – 2006. – №1. – С.50-54.
3. Бостан С. К. Форма правління незалежної Української держави: етапи розвитку, проблеми, перспективи / С. К. Бостан // Форум права. – 2011. – № 2. – С. 103–110 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/20112/11bckrpp.pdf>
4. Бочаров Д. Поняття «правозастосовча діяльність»: операціональний аспект / Д. Бочаров // Право України. – 2008. – № 3. – С. 115-118.
5. Вовк Д. Принцип верховенства права в Україні: проблеми визначення та дії / Д. Вовк // Юридический вестник. – 2003. – № 3. – С.110-114.
6. Воронюк О. О. Юридична особа як нормативна конструкція [Електронний ресурс] / О. О. Воронюк // Форум права. – 2008. – № 1. – С. 77-85. – Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua/ejournals/FP/2008-1/08voojnk.pdf>
7. Головатий С. Верховенство права (правовладдя): як його тлумачить Венеційська Комісія / С. Головатий // Право України. – 2011. – № 10. – С. 154-167.
8. Джураєва О. О. Поняття та ознаки функцій сучасної держави // Актуальні проблеми політики : зб. наук. праць. – О. : Юрид. л-ра, 2005. – Вип. 25. – С. 143-149.
9. Дія права: інтегративний аспект : моногр. / кол. авторів ; відп. ред. Н. М. Оніщенко. – К. : Юридична думка, 2010. – 360 с.
10. Заяць Н. Суверенітет: трансформація змісту / Н. Заяць // Право України. – 2008. – № 2. – С. 17-22.
11. Ковальський В.С. Система і види функцій права / В.С. Ковальський // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2009. – № 3. – С. 3–11.
12. Козюбра М. Верховенство права і Україна / М. Козюбра // Право України. – 2012. – № 1– 2. – С. 30-63.
13. Корнута Р. Вітчизняні погляди на структуру норми права / Р. Корнута // Право України. – 2007. – № 6. – С. 19-21.
14. Косович В. Система нормативно-правових актів України: основні напрями вдосконалення / В. Косович // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – 2011. – Вип. 53. – С. 23–35.
15. Кравченко С. С. Правовий прецедент як соціальний інститут та його значення: прагматичний аналіз / С. С. Кравченко // Часопис Київського університету права. – 2011. – № 4. – С. 17-20.
16. Крижанівський А. Ознаки сучасного правопорядку в контексті трансформаційних викликів / А. Крижанівський // Право України. – 2008. – № 6. – С. 47-51.
17. Лошихін О. М. Функції сучасної держави: нарис юридичної теорії : монографія / О. М. Лошихін. – К. : Логос, 2013. – 228 с.
18. Лук'янець Д. Типологія юридичної відповідальності / Д. Лук'янець // Юридична Україна. – 2004. – № 3. – С.4-10.

19. Луцький Р. П. Ієрархічність правових джерел (нормативних актів) як відображення буття позитивного права / Р. П. Луцький // Часопис Київського університету права. – 2012. – № 2. – С. 18-21.

15. Інформаційні ресурси

1. www.sea-law.ru.
2. <http://www.justinian.com.ua>.
3. <http://www.ua.pravo.net>.
4. <http://www.itfglobal.org/about-us/constitution.cfm>.
5. <http://www.imo.org>.
6. <http://www.wto.org>.
7. <http://www.ilo.org>.
8. <http://zakon.rada.gov.ua>.
9. <http://www.un.org/ru/>.
10. <http://www.mfa.gov.ua>.
11. <http://www.kmu.gov.ua>.
12. <http://www.comitemaritime.org/York-Antwerp-Rules>.
13. <http://www.ecolex.org>.
14. <http://www.unian.ua/news>.
15. <http://gazeta.zn.ua>.
16. <http://www.bbc.co.uk/ukrainian>.
17. <http://www.moz.gov.ua>.
18. <http://ria.ru>.